

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף ב עמוד ב

שאלה	מהיכן	מסקנה	תשובה
6	יחשבו כוכבי נשפו...	אור=יום-קשה רב יהודה?	זה קלה שאינו מאחל למזלו. (1)
7	אך חושך יושפני ולילה אור..	אור=יום-קשה רב יהודה?	זה דעתו של דוד המלך על מצבו בעולם הזה אחרי מחילת החטא (7)
מספר	הערה-המשך הסבר התשובה		
6	יהי רצון שיהיה לו כמו מי שמחכה לאור ולא ימצא		
7	העולם הזה שהיה לו קשה נהיה לו לאור.	דוד המלך חשש שבעולם הבא יהיה לו חושך, אחרי שנמחל לו החטא, אפילו העולם הזה שהיה לו קשה נהיה לו לאור.	

הא מדקאמר ובלילה יהי כגבג - אלמא אור יממא הוא! - התם הכי קאמר: אי פשיטא לך מילתא כנהורא, דאנפשות קאתי - רוצח הוא וניתן להצילו בנפשו, ואי מספקא לך מילתא כליליא - יהי בעיניך כגבג, ולא ניתן להצילו בנפשו. מיתבי יחשבו כוכבי נשפו יקו לאור ואין ואל יראה בעפעפי שחר מדקאמר יקו לאור ואין - אלמא אור יממא הוא! - התם מילט הוא דקא לייט ליה איוב למזליה, אמר: יהא רעוא דליציפיה הך גברא לנהורא ולא לישיכחיה. מיתבי: ואומר אך חושך יושפני ולילה אור בעדני אלמא אור יממא הוא! - התם הכי קאמר דוד: אני אמרתי אך חושך יושפני לעולם הבא שהוא דומה ליום, עכשיו - העולם הזה שהוא דומה ללילה אור בעדני.

הסבר א' דף ב' עמוד ב' מסכת פסחים משנה + גמרא - פרק ראשון - בדיקת חמץ ב' ד' ניסן בערב והגדרת זמן הבדיקה-המשך

שאלה	מהיכן	מסקנה	תשובה
8	אור ל-14, ב-2, ג-14	רב יהודה: בדיקה ב: 1. אור=לילה-קשה לב	אין תשובה לשאלה זו.
	שחרית. ב-3. זמן הביעור	חננאל? כי כתוב גם בבוקר וגם סתם אור?	

ממתי אין לעשות מלאכה בערב פסח? **רב** **אליעזר בן יעקב**-משעת האור. **רב יהודה**-משעת הנץ החמה. שואל **רב אליעזר בן יעקב** את **רב יהודה** איפה יש יום שחלקו מותר במלאכה וחלקו לא? ועונה **רב יהודה** שערב פסח מוכיח שחלקו מותר בחמץ וחלקו אסור. מסקנה האור של **רב אליעזר בן יעקב**=ערב י"ד?

חלק א' במסכת פסחים דף ב' עמוד ב'

מיתבי, רבי יהודה אומר: בודקין אור (לארבעה) +מסורת הש"ס: [ארבעה]+ עשר, ובארבעה עשר שחרית, ובשעת הביעור. מדקאמר רבי יהודה בודקין אור ארבעה עשר ובארבעה עשר שחרית אלמא אור אורתא הוא! שמע מינה. מיתבי: מאימתי ארבעה עשר אסור בעשיית מלאכה? רבי אליעזר בן יעקב אומר: משעת האור. רבי יהודה אומר: משעת הנץ החמה. אמר ליה רבי אליעזר בן יעקב לרבי יהודה: וכי היכן מצינו יום שמקצתו אסור בעשיית מלאכה ומקצתו מותר בעשיית מלאכה? אמר ליה: הוא עצמו יוכיח, שמקצתו מותר באכילת חמץ ומקצתו אסור באכילת חמץ. מדקאמר רבי יהודה משעת הנץ החמה, אלמא: אור דקאמר רבי אליעזר בן יעקב - אורתא הוא! - לא, מאי אור - עמוד השחר. - אי הכי, דקאמר ליה: היכן מצינו יום שמקצתו מותר בעשיית מלאכה ומקצתו אסור בעשיית מלאכה, נימא איהו לנפשיה, הא איכא לילה דקא שרי רבי אליעזר בן יעקב! - הכי קאמר: בשלמא לדידי - אשכחנא דקא פלגי רבנן בין יממא לליליא, (דתנן) +מסורת הש"ס: [דתניא]+ גבי תענית ציבור: עד מתי אוכל ושותה - עד שיעלה עמוד השחר. דברי רבי אליעזר בן יעקב. רבי שמעון אומר: עד קרות הגבר. אלא לדידך, היכא אשכחנא יממא גופיה דפלגי ביה רבנן? - אמר ליה: הוא עצמו יוכיח, שמקצתו מותר באכילת חמץ ומקצתו אסור באכילת חמץ. שפיר קאמר ליה רבי יהודה לרבי אליעזר! - הכי קאמר ליה רבי אליעזר: אמינא לך אנא מלאכה דרבנן, ואת אמרת לי חמץ דאורייתא, דעד הכא - אסר רחמנא ועד הכא - שרא רחמנא. - ואידך? - שעות דרבנן. - ואידך? - הרחקה הוא דעבוד רבנן לדאורייתא. מיתבי: אין משיאין משואות אלא על החדש שנראה בזמנו לקדשו, ואימתי משיאין משואות - לאור עברו. אלמא: אור אורתא הוא! שמע מינה. מיתבי: היה עומד כל הלילה ומקריב על המזבח, לאורה טעון קידוש ידים ורגלים, דברי רבי! - אורה שאני. מיתבי מר זוטרא

שאלה	מהיכן	מסקנה	תשובה
9	אור ל-14, ב-2, ג-14	רב יהודה: בדיקה ב: 1. אור=לילה-קשה לב	אין תשובה לשאלה זו.
	שחרית. ב-3. זמן הביעור	חננאל? כי כתוב גם בבוקר וגם סתם אור?	

שאלה	מהיכן	מסקנה	תשובה
10	הדלקת לפידים להודעה על קידוש החודש לאור עיבור.	זה בלילה כי זה לפידים.	אין תשובה לשאלה זו.
11	כהן מקריב קורבנות שנתרו מהיום כל הלילה, כשיש אור עליו לרחוץ ידים ורגליים-דבר רבי	זה בבוקר ולכן אור=יום, קשה לרב יהודה?	תשובה: אורה זה לא אור זה שונה.

תוספות מסכת פסחים דף ב עמוד ב

אי פשיטא לך דאנפשות קאתי - אומר ר"י ור"ב דהאי קרא באב על הבן מיירי דסתם אב מרחם על הבן ולא יהרגו אם יעמוד נגדו להציל ממונו ולכך לא ניתן להצילו בנפשו אלא כשיודע בברור שלהורגו בא כדמוכח בפרק בן סורר (דף עב: ושם) דמוקי הברייתא דתניא אב זרחה עליו השמש וכי עליו בלבד זרחה אלא אם ברור לך כשמש שאין לו שלום עמך הרגהו ואם לאו אל תהרגהו באב על הבן וההיא דתניא אב ברור לך שיש לו שלום עמך אל תהרגהו מוקי בבן על האב. מאימתי י"ד אסור בעשיית מלאכה - פירש רש"י אסור בעשיית מלאכה במקום שנהגו ואין נראה לר"י דבפ"י מקום שנהגו (דף נה.) מוכח בהדיא דרבי יהודה אית ליה איסורא ולא מנהגא ועוד תני תנא איסורא ואת אמרת מנהגא ועוד ניחוי היכי נהוג לכך נראה דבאיסור ודאי פליגי ובלגל כי היכי דפליגי התם במתני' ב"ש וב"ה. רבי אליעזר ב"י אומר משעת האור - למאי דמסקינן אור ממש נקט ר' אליעזר בן יעקב שיעור למילתיה בתחלת היום ור' יהודה נקט הנץ החמה משעת נכיסת פועלים למלאכה שהוא אחר זריחת השמש כדאמר בהשוכר את הפועלים (דף פג: ושם) פועל בכניסתו משלו ביציאתו משל בעה"ב פי' ביציאתו מביתו למלאכה כדכתיב (תהלים קד) תזרח השמש יאספון וגו' יצא אדם לפעלו ולא היו ר"א בן יעקב לא כב"ש ולא כב"ה דבית שמאי אסרין הלילה וב"ה מתירין עד הנץ ולמאי דס"ד דאור אורתא כב"ש יאמר רבי אליעזר בן יעקב לא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר הזה. היכן מצינו יום שמקצתו מותר ומקצתו אסור - פי' היכא דליכא סברא כי הכא וכן חמץ דאקשי ליה מיניה אבל היכא דאיכא סברא כגון לא יאכל אדם מן המנחה ולמעלה משום תיאבון וכיוצא בו לא מיירי.

רש"י מסכת פסחים דף ב עמוד ב

מדקאמר ובלילה יהי כגבג - מכלל דאור דרישיה דקרא יממא הוא, והכי קאמר: ביום כשעוברי דרכים הולכים - עומד רוצח באם הדרכים והורגו ונוטל את ממונם, ובלילה הוא נעשה כגבג, לחתורו בתים ולגנובו. הכי קאמר - מה שנתנה לך תורה רשות על הבא במחותרת להורגו, כדכתיב (שמות כב) אם במחותרת ימצא הגבג והוכה ומת אין לו דמים אם ברור לך הדבר כאור, שהוא בא על עסקי נפשות - דהיינו כל אדם חוץ מאב על הבן וכיוצא בו, שמכיר בו שהוא אוהבו מאד, אבל שאר כל אדם, אם היה בעל הממון עומד כנגדו להציל ממנו ממונו - זה עומד עליו והורגו - רוצח הוא, וניתן רשות לכל הקודם להציל את בעל הממון בנפשו של בא במחותרת, ובלילה, אם מספקא לך כלילה, כגון שאדם אוהבך שהוא אביך ורחמיו עליך, ואם היית עומד כנגדו להציל ממונו אינו הורגך - יהי בעיניך כגבג, ולא ניתן להורגו, והכי אמרינן בסנהדרין (עב, ב) דאב על הבן אינו נהרג במחותרת. כוכבי נשפו - כוכבי ליל. יקו לאור - יצפה ליום. עפעפי - זיהור. לנהורא - לדבר המאיר, ולא שיהיה שם היום אור, ולא קאמר יקו ליום - אלא יקו שיאיר ואין ואומר אך חושך יושפני - ואומר: סבור הייתי בעוניי כשהייתי נרדף: אך בחשך זה אמות, והוא יושפני - והוא יחשיך תמיד עלי, לשון נשף, ולילה וחשך שהייתי שרוי בו נעשה אור בעדני - אצלי, וגבי לילה שייך למימר יום, אלמא הכי קאמר דוד: הלילה נעשה לי יום. אני אמרתי - מפני חטאי, שאף מן העולם הבא אטרד, ועכשיו שמחל לי על אותו עון - אף מן העולם הזה, שהייתי שרוי בו בחשך ובחרפה - האיר בעדני, שהודיע הקדוש ברוך הוא